

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФТЕХОСВІТИ
У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Моніторингові дослідження щодо відсіву
контингенту учнів в ПТНЗ області
за 2010, 2011, 2012 роки та за 9 місяців 2013 року**

**м. Дніпропетровськ
2013**

№ з/п	Зміст	Сторінки
1	Матеріали моніторингу відсіву контингенту учнів за 2010, 2011, 2012 роки та за 9 місяців 2013 року	3-10
2	Методичні поради щодо скорочення відсіву контингенту	10-17

Матеріали моніторингу відсіву учнів ПТНЗ області за 2010, 2011, 2012 роки та за 9 місяців 2013 року

З метою визначення факторів, що мають вплив на відсів учнів з ПТНЗ та з метою зменшення втрат контингенту навчально-методичним центром професійно-технічної освіти узагальнено інформацію з відсіву контингенту учнів ПТНЗ області за 2010, 2011, 2012 роки та за 9 місяців 2013 року.

Дослідження проводилося шляхом створення об'єднаних таблиць відсіву учнів по рокам (2010, 2011, 2012 та за 9 місяців 2013) по всім ПТНЗ, регіонам і галузям.

Дані моніторингу свідчать про те що професійно-технічні навчальні заклади області без поважних причин щорічно втрачають приблизно від 1500 до 2000 учнів, що дорівнює чисельності 3-5 ПТНЗ. Найбільший відсоток втрат контингенту на протязі останніх чотирьох років зафіксовано в містах Дніпропетровськ (8,03%) та Кривий Ріг (6,63%). Саме в цих регіонах найбільша кількість ПТНЗ з високим рівнем втрат контингенту.

Таблиця 1. Відсів контингенту учнів з ПТНЗ за 2010, 2011, 2012 роки та за 9 місяців 2013р)

Регіон Назва ПТНЗ	2010рік		2011рік		2012рік		Середній % відсіву контингенту за 3 роки	за 9 місяців 2013 року всього осіб	%
	Всього осіб	%	Всього осіб	%	Всього осіб	%			
м. Дніпропетровськ									
ДНВЦ-2	39	6,6	62	10,3	35	6,6	7,63	19	3,33
ПТУ-2	23	6,7	22	5,3	55	13,3	8,4	12	3,56
ДВПУБ	20	5,0	26	6,8	47	11,6	7,8	6	1,36
ПТУ-6	32	8,8	39	11,3	39	12,5	10,87	30	9,93
ДНВЦПРМГЗ	18	3,9	29	6,0	25	5,8	5,23	29	4,66
ПрПЛ	35	19,0	21	15,4	15	10,8	15,06	5	3,44
ВПУ-17	63	5,8	60	5,7	91	8,6	6,7	39	3,61
ДНБЛ	21	6,8	10	4,0	20	9,9	13,8		
МВПУИТ	39	8,8	40	7,8	40	8,8	8,46	51	11,7
ДЦПРКТС	57	10,5	45	8,6	49	10,1	9,73	24	4,66
ВПУ-55	37	11,5	33	10,3	27	10,8	10,86	25	10,2
ДПЗЛ	11	2,6	20	4,1	26	5,6	4,1	37	8,26
ДЦПО	50	9,0	64	9,6	76	14,0	10,86	9	1,68
ДПЛХТ	15	4,5	8	2,8	3	0,9	2,73	5	1,67
Всього по м. Д-петровск	460	7,53	479	7,48	548	9,1	8,03	291	4,89
м. Кривий Ріг									
ЦПРК-1	21	3,6	16	2,9	9	1,7	2,73	3	0,05
КНВЦ	52	8,3	39	5,7	54	7,0	7,0	18	2,1
КЦПРКБГ	36	12,0	55	15,8	37	9,7	12,5	28	6,18
КПГЕЛ	31	6,6	25	5,8	23	6,7	6,36	23	6,16
КПГТЛ	36	6,5	32	6,3	22	5,0	6,93	12	2,18

КПГМЛ	27	6,1	38	10,5	34	8,6	8,4	29	6,76
КПБЛ	30	5,6	40	7,4	61	11,6	8,2	24	4,62
ПЛ	40	9,6	27	6,5	31	8,7	8,26	11	3,32
КЦПОММ	27	3,4	134	16,0	68	8,1	9,16	38	4,52
КПТМЛ	19	3,0	19	3,4	23	4,5	3,63	5	0,9
КЦПОРКТРС	24	4,7	26	5,9	40	10,0	6,86	24	5,67
КПЛ	11	3,1	8	2,3	9	2,9	2,76	7	2,24
МЦПВ	70	5,9	64	5,7	60	6,2	5,93	39	4,62
Всього по м. Кр. Ріг	424	5,7	523	7,3	471	6,9	6,63	261	3,69
м. Дніпродзержинськ									
ДЦПРК	25	3,0	36	4,3	34	4,4	3,9	80	11,5
ДВПУ	46	5,7	54	6,7	30	3,7	5,36	24	3,50
ДЦПРКБА	52	5,8	33	3,9	47	5,7	5,13	17	2,31
ДПЛ	15	3,2	6	1,4	20	4,6	3,06	3	0,9
Всього по м. Д-зержинськ	138	4,6	129	4,4	131	4,6	4,53	124	5,04
м. Нікополь									
НЦПО	49	8,1	36	5,8	36	6,0	6,63	33	6,23
НПЛ	59	7,8	33	4,4	34	4,7	5,63	42	7,43
Всього по м. Нікополь	108	7,9	69	5,0	70	5,3	6,06	75	6,85
Павлоградський регіон									
ЗДПЛ	54	8,4	30	5,1	38	6,6	6,7	51	9,16
ПГЛ	10	2,8	8	2,4	14	4,6	3,27	4	1,1
ТНГЛ	26	7,1	14	3,8	13	4,3	5,07	8	2,35
Павлоградський регіон	90	6,6	52	4,0	65	5,5	5,37	63	5,0
Інші міста									
ЗПЛ	15	4,8	27	8,2	3	0,9	4,63	5	1,65
СПЛ	21	6,6	23	6,9	13	3,8	5,77	13	3,19
ПТУ-48	8	3,0	15	5,6	19	7,3	5,3	17	5,47
ОПТУ	41	8,4	32	6,4	23	4,3	6,37	15	3,37
МПЛ	23	4,6	31	6,4	52	10,6	7,2	28	6,33
Всього по іншим містам	108	5,8	128	6,7	110	5,7	6,07	78	4,17
Сільські райони									
ПТУ-71	24	8,0	11	4,1	9	3,5	5,2	6	2,6
ПАПТУ	9	4,1	8	4,3	10	4,8	4,4	0	0
МАПЛ	6	2,6	12	5,3	6	2,5	3,47	2	1,34
ПТУ-74	8	3,1	8	2,8	10	3,3	3,07	12	4,72
ВПУ-75	14	2,5	20	3,5	18	3,3	3,1	7	1,39
МПТУ	41	8,5	32	7,0	33	6,7	7,4	22	4,64
ЗДЦПО	54	12,0	37	9,5	74	9,2	10,23	51	6,9
ТПАЛ	17	5,8	16	6,0	15	5,4	5,73	10	4,90
ПТУ-79	28	12,7	9	4,5	16	7,7	8,3	23	10,9
ПТУ-81	32	10,5	33	11,1	10	3,4	8,33	18	5,96

СПАЛ	12	4,0	13	4,3	33	10,4	6,23	10	3,46
АЦППРК	19	5,2	15	3,9	13	3,6	4,23	19	4,79
КЦПО	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0
СФПЛ	21	6,5	10	3,1	11	3,9	4,5	29	11,8
ПТУ-88	10	4,7	24	13,3	13	6,3	8,1	13	3,54
ЦАПЛ	13	5,6	9	3,3	8	2,4	3,77	8	2,18
ППЛ	21	5,8	15	4,2	17	4,3	4,77	15	3,83
Всього по сільським районам	329	5,8	272	4,9	296	4,8	5,17	245	4,28
Всього по області	1657	6,2	1862	7,0	1691	6,4	6,53	1137	4,47

Таблиця 2. Відсіву учнів по регіонах області за 2010, 2011, 2012 роки та 9 місяців 2013 року

Регіон	2010 рік			2011 рік			2012 рік			9 міс. 2013		
	Контингент 01.01.	Відсів осіб	%	Контингент 01.01.	Відсів осіб	%	Контингент 01.01.	Відсів осіб	%	Контингент 1.10.13	відсів	% відсіву
м. Д-петровськ	6155	460	7,4	6503	479	7,6	6012	548	9,1	5950	291	4,89
% відсіву за Зр. Дн-ровськ	8,03%											
м. Кр. Ріг	7409	424	5,7	7153	523	7,3	6764	471	6,9	7081	261	3,69
% відсіву за Зр. Кр.Ріг	6,63%											
м. Дн-жинськ	3009	138	4,6	2915	129	4,4	2845	131	4,6	2459	124	5,04
% відсіву за 3 р. Д-жинськ	4,53%											
м. Нікополь	1366	108	7,9	1375	69	5,0	1327	70	5,3	1095	75	6,85
% відсіву за 3.р по м. Нікополь	6,06%											
Павлогр. регіон	1364	90	6,6	1289	52	4,0	1183	65	5,5	1260	63	1,1
% відсіву по Павлоград. Регіону за 3 р.	5,36%											
Інші міста	1878	108	5,8	1915	128	6,7	1941	110	5,7	1871	78	4,17
% відсіву за 3 р.	6,07%											
сільські райони	5715	329	5,8	5565	272	4,9	6166	296	4,8	5718	245	4,28
% відсіву за 3 р. по сільсь.рн	5,17%											
Всього по області	26896	1657	6,2	26715	1862	7,0	26238	1691	6,4	25434	1137	4,47

Відсів учнів 1-го курсу		358	1,3		393	1,47		472	1,8	Відсів 1-го курсу буде 1.01.2014
% відсіву по області за 3 р.	6,53%									

Встановлено, що середній відсоток відсіву учнів по області за підсумками 2010, 2011, 2012 років складає 6,53%, а за 9 місяців 2013 року - 4,47 %, що менше ніж середній відсів за останні три роки, але порівнювати ці показники некоректно треба чекати інформації з відсіву учнів у 4 кварталі і порівнювати відсів за рік.

Тенденції, що склалися з відсівом учнів за останні 3 роки свідчать, що обласні показники відсіву (6,53%) перевищують професійно-технічні навчальні заклади м. **Дніпропетровська (8,03%)**, а саме ДНВЦ-2 (7,83%), ПТУ-2 (8,43%), ДВПУБ (7,8%), ПТУ-6 (10,86%), ПрПЛ (15.6%), МВПУПТ (8,46%), ДЦППРКТС (9,7%), ВПУ-55(10,86%), ДЦПО (10,86%); м. **Кривий Ріг (6.6%)**, а саме КЦППРКБГ (12,5%), КПГМЛ (8,4%), КПБЛ (8,2%), ІПЛ (8,26%), КЦПОММ (9,16%); **сільських районів** МПТУ (7,4%), ПТУ-79 (8,3%), ЗДЦПО (10,23%), ПТУ-81 (8,33%), ПТУ-88 (8,1%).

Відсів учнів за 9 місяців 2013 року в порівнянні з відсівом за три останні роки збільшився тільки в:

1. МВПУПТ і ДПЗЛ.	- м. Дніпропетровськ
2. ДЦППРК	- м. Дніпродзержинськ
3. НПЛ	- м. Нікополь
4. ЗДПЛ	- м. Павлоград
5. ПТУ-48	- Інші міста
5. ПТУ-74, ПТУ-79, СфПЛ АЦППРК	- Сільські райони

Саме ці ПТНЗ у разі погіршення показників відсіву у 1V кварталі будуть в першу чергу негативно впливати на підсумкові результати 2013 року в цілому по області. Втім за рахунок зменшення відсіву учнів за 9 місяців 2013 року в інших ПТНЗ є певні сподівання на непоганий результат за підсумками року.

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВІДСІВ УЧНІВ ПО ГАЛУЗЯМ

Таблиця 3. Відсіву учнів ПТНЗ області за 2010, 2011, 2012 роки та за 9 місяців 2013 року по галузям

Галузь	2010 рік		2011 рік		2012 рік		9 міс. 2013	
Назва ПТНЗ	Відсів осіб	%	Відсів осіб	%	Відсів осіб	%	відсів	% відсів
Металургія								
ПТУ-2	23	6,7	22	5,3	55	13,3	12	3,56
ДВПУ	46	5,7	54	6,7	30	3,7	24	3,50
КПГЕЛ	31	6,6	25	5,8	23	6,7	23	6,16
КПГТЛ	36	6,5	32	6,3	22	5,0	12	2,18
НЦПО	49	8,1	36	5,8	36	6,0	33	6,23
КПГМЛ	27	6,1	38	10,5	34	8,6	29	6,76
ПЛ(ПТУ-44)	40	9,6	27	6,5	31	8,7	11	3,32
КЦПОММ	27	9,16	134	16,	68	8,1	38	4,52
КПТМЛ	19	3,0	19	3,4	23	4,5	5	0,9
ПТУ-48	8	3,0	15	5,6	19	7,3	17	5,47
ОПТУ	41	8,4	32	6,4	23	4,3	15	3,37
КПЛ	11	3,1	8	2,3	9	2,9	7	2,24
МПЛ	23	4,6	31	6,4	52	10,6	28	6,33
Разом	381	5,7	473	7,2	425	6,7	254	4,15
% відсіву за 3р	6,53%							
Машинобудування								
ЗДПЛ	54	8,4	30	5,1	38	6,6	51	9,16
ДНВЦППРМГЗ	18	3,9	29	6,0	25	5,8	29	4,66
ВПУ-17	63	5,8	60	5,7	91	8,6	39	3,61
СПЛ	21	6,6	23	6,9	13	3,8	13	3,19
МЦПВ	70	5,9	64	5,7	60	6,2	39	4,62
Разом	226	6,1	206	5,7	227	6,7	171	4,82
% відсіву за 3 р	6,16%							
Будівництво								
ЦППРК-1	21	3,6	16	2,9	9	1,7	3	0,05
ДНВЦ-2	39	6,6	62	10,3	35	6,6	19	6,33
ДВПУБ	20	5,0	26	6,9	47	11,6	6	1,36
ПТУ-6	32	8,8	39	11,3	39	12,5	30	9,93

ПрПЛ	35	19,0	21	15,4	15	10,8	5	3,44
КЦППРКБГ	36	12,0	55	15,8	37	9,7	28	6,18
ДПБЛ	21	6,8	10	4,0	20	9,9		
ДЦППРКБА	52	5,8	33	3,9	47	5,7	17	2,31
КПБЛ	30	5,6	40	7,4	61	11,6	24	4,62
НПЛ	59	7,8	33	4,4	34	4,7	42	7,43
Разом	345	7,3	335	7,0	344	7,5	174	4,09
% відсіву за 3р	7,26%							
Гірничодобувна промисловість								
ПГЛ	10	2,8	8	2,4	14	4,6	4	1,1
ТПГЛ	26	7,1	14	3,8	13	4,3	8	2,35
Разом	36	5,0	22	3,1	27	4,5	12	1,7
% відсіву за 3р	4,2 %							
Побут, торгівля, легка промисловість								
КНВЦ	52	8,3	39	5,7	54	7,0	18	2,1
ДЦППРК	25	3,0	36	4,3	34	4,4	80	11,54
ДЦППРКТС	57	10,5	45	8,6	49	10,1	24	4,66
ВПУ-55	37	11,5	33	10,3	27	10,8	25	10,2
КЦПОРКТРС	24	4,7	26	5,9	40	10,0	24	5,67
ДЦПО	50	9,0	64	9,6	76	14,0	9	1,68
ДПЛХТ	15	4,5	8	2,8	3	0,9	5	1,67
Разом	260	7,0	251	6,6	283	8,0	185	5,21
% відсіву за 3 р	7.2%							
Інші галузі								
ЗПЛ	15	4,8	27	8,2	3	0,9	5	1,65
ДПЛ	15	3,2	6	1,4	20	4,6	3	0,9
МВПУПТ	39	8,8	40	7,8	40	8,8	51	11,75
ДПЗЛ	11	2,6	20	4,1	26	5,6	37	8,26
Разом	80	4,9	93	5,2	89	5,3	96	5,89
% відсіву за 3 р	5,13%							
Сільське господарство								
ПТУ-71	24	8,0	11	4,1	9	3,5	6	2,6
ПАПУ	9	4,1	8	4,3	10	4,8	0	0
МАПЛ	6	2,6	12	5,3	6	2,5	2	1,34
ПТУ-74	8	3,1	8	2,8	10	3,3	12	4,72
ВПУ-75	14	2,5	20	3,5	18	3,3	7	1,39
МПУ	41	8,5	32	7,0	33	6,7	22	4,64
ЗДЦПО	54	12,0	37	9,5	74	9,2	51	6,9
ТПАЛ	17	5,8	16	6,0	15	5,4	10	4,90

ПТУ-79	28	12,7	9	4,5	16	7,7	23	10,95
ПТУ-81	32	10,5	33	11,1	10	3,4	18	5,96
СПАЛ	12	4,0	13	4,3	33	10,4	10	3,46
АЦППРК	19	5,2	15	3,9	13	3,6	19	4,79
КЦПО	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
СфПЛ	21	6,5	10	3,1	11	3,9	29	11,84
ПТУ-88	10	4,7	24	13,3	13	6,3	13	3,54
ЦАПЛ	13	5,6	9	3,3	8	2,4	8	2,18
ППЛ	21	5,8	15	4,2	17	4,3	15	3,83
Разом по сільськ. Господарству	329	5,8	272	4,9	296	4,8	245	4,28
% відсіву за 3 р	5,16 %							
Всього по області по галузям	1657	6,2	1862	7,0	1691	6,4	1137	4,47
% відсів по галузям за 3 р	6,53%							

По галузі металургія перевищують показники відсіву по галузі (6,53%) за останні 3 роки ППУ-2 (8,43%), КПГМЛ (**8,4%**), **ППЛ (8,27%)**, **КЦПОММ(11,09%)**, МПЛ (7,2%). Втім по підсумкам 9 місяців 2013 року перевищує галузеві показники відсіву за останні 3 роки КПГМЛ (6,76%).

По галузі машинобудування перевищують показники відсіву по галузі (6,16%) за останні 3 роки **ЗДПЛ (6,7%)**, **ВПУ-17 (6,7%)**. За 9 місяців 2013 року суттєво зріс відсів учнів у ЗДПЛ (9,16%), що перевищує загальногалузевий відсів за останні три роки на 3 %.

По галузі будівництво перевищують показники відсіву по галузі(7,26%) за останні 3 роки ПТУ-6 (10.87%), ПрПЛ (15,06%) , КЦППРКБГ (12,5%), КПБЛ (8,2%). За 9 місяців 2013 року відсів по галузі складає 4,09 %, що нижче відсіву за останні 3 роки майже на 3%.

По галузі гірничодобувна промисловість Відсів учнів за 9 місяців року по галузі складає 1,7% і дозволяє очікувати непоганого результату за підсумками року.

По галузі побут, торгівля, легка промисловість перевищують показники відсіву по галузі (7,2%) за останні 3 роки ДЦППРКТС (**9,73%**), ВПУ-55 (10,87%). Відсів за 9 місяців складає 5,21%, що менше загальногалузевого відсіву останніх трьох років майже на 2 %. Втім зріс відсів в ДЦППРК (11,54%), що перевищує загальногалузевий показник відсіву на 3%.

По іншим галузям За останні 3 роки та за підсумками 9 місяців 2013 року перебільшують середньогалузеві показники (5,13%) МВПУПТ(11,75%) і ДПЗЛ(8,26%)

По галузі сільське господарство найгірші показники відсіву за останні 3 роки в МПТУ (7,4%), ЗДЦПО (10,23%), ПТУ-79 (8,3%), ПТУ-81 (8,33%), ПТУ-88 (8,1%) порівнянні з галузевим ЗДЦПО (6,9%), ПТУ-79 (10,95%), СфПЛ(11,84%).

На підставі проведеного аналізу потребує додаткового вивчення відсів учнів в ПТНЗ де % відсіву перевищує загально обласні і загально галузеві показники. Потребує перевірки цифри відсіву в КЦПО де за три роки та за 9 місяців 2013 року не відраховано ні одного учня.

Методичні поради щодо скорочення відсіву контингенту учнів

ВСТУП.

На підставі вивчення результатів моніторингу відсіву контингенту учнів ПТНЗ встановлено, що на відсів учнів ПТНЗ впливає велика кількість факторів, що стосуються діяльності ПТНЗ: від формування державного замовлення до організації чергування викладачів і майстрів виробничого навчання у гуртожитках, створення належних умов для навчання і проживання учнів.

Фактори впливу на відсів контингенту учнів ПТНЗ

1. На відсів учнів суттєво впливає якість формування державного замовлення. Державне замовлення в ПТНЗ здійснюється відповідно до Закону України від 20 листопада 2012 року «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» та інших нормативно-правових актів України. Організацію цієї роботи навчальний заклад повинен починати з ретельного вивчення стану ринку праці в регіоні з метою недопущення прийому учнів за професіями, які не відповідають потребам економіки регіону. Спроби прийняти учнів на навчання з професій не потрібних на ринку праці будуть вести до повної втрати перспектив їх подальшого працевлаштування. Сам процес навчання фахівців з таких професій супроводжується високим рівнем відсіву учнів. Враховуючи, що навчання з більшості сучасних робітничих професій потребує залучення значних матеріальних і фінансових ресурсів, покращити роботу з підвищення якості професійно-технічної освіти можна тільки на підставі тісної співпраці з замовниками кадрів і соціальними партнерами. Помилки в формуванні державного замовлення та пов'язані з цим порушення стають причиною системних проблем в організації виробничого навчання, виробничої практики учнів і її оплати. Неякісне професійне навчання дуже швидко стає відоме учням, батькам, особам які ними опікуються і викликає бажання залишити навчальний заклад, змінити професію за якою навчається учень, чи взагалі обрати для навчання інший навчальний заклад.

З метою покращення якості роботи з формування державного замовлення рекомендуємо:

- у річному плані роботи ПТНЗ передбачити питання вивчення роботи з формування державного замовлення за минулий рік і розробити заходи на наступний рік;
- забезпечити більш якісне вивчення, шляхом покращення взаємодії зі службою зайнятості, потреб регіонального ринку праці, розглянути це питання на педагогічній раді, нарадах при директорі;
- вести постійний пошук нових соціальних партнерів і нових замовників кадрів, зберігати стосунки зі старими надійними соціальними партнерами і замовниками кадрів.
- здійснити розподіл обов'язків між відповідальними особами щодо укладення договорів з підприємствами роботодавцями на підготовку кваліфікованих робітників за державним замовленням;
- забезпечити заслуховування питання про хід виконання державного замовлення щомісячно на нарадах при директорі, педагогічних радах.
- проаналізувати та взяти під особистий контроль укладення договорів на виробничу практику учнів, в частині її якості і оплати праці учнів;

Відсів учнів тісно пов'язаний з якісним складом майстрів виробничого навчання і викладачів ПТНЗ та матеріальним оснащенням ПТНЗ

Саме майстри виробничого навчання і викладачі ПТНЗ ведуть і забезпечують навчально-виробничий процес, відповідають за дотримання вимог стандартів ПТО і якість професійно-технічної освіти. Від їх кваліфікації і досвіду залежить рівень роботи з контингентом учнів. Фахівцями Європейського фонду освіти, що працювали в області визначено, що високий рівень втрат контингенту ПТНЗ може бути спричинений:

1. Низькою якістю викладання (викладачі в системі початкової професійної підготовки мають в середньому нижчу кваліфікацію, ніж у загальній і вищій освіті та часто не мають педагогічної і дидактичної підготовки. Кризові явища в економіці та низький рівень оплати праці спричинили відтік із ПТНЗ висококваліфікованих педагогічних кадрів. В ПТНЗ України утворилося 10 відсотків вакансій викладачів і 15 відсотків вакансій майстрів виробничого навчання. Через помітне старіння педагогічного персоналу навчальних закладів ця проблема з роками тільки загострюється.

2. Іншою причиною відсіву може бути низька мотивація учнів, зокрема й через погане оснащення та обладнання ПТНЗ.

Для скорочення відсіву контингенту учнів радимо:

- з метою досягнення відповідності кадрів педагогічних працівників вимогам державних стандартів профтехосвіти, забезпечити своєчасне підвищення кваліфікації працівників та їх стажування на виробництві;

- пов'язати питання преміювання працівників з показниками відсіву контингенту учнів навчальних груп якими вони керують, та внести цей пункт до колективного договору закладу;
- забезпечити відповідність матеріально-технічної бази навчального закладу вимогам стандартів професій по яким формується державне замовлення і ведеться навчання;
- забезпечити якість професійно-технічної освіти в закладі і насамперед в частині виробничого навчання;

ЕДЕБО, як основний фактор збереження контингенту учнів

Формування Єдиної Державної бази з питань освіти в частині, що стосується професійно-технічної освіти відбувається на підставі:

- Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 р. № 752;
- Тимчасового порядку формування та функціонування Єдиної бази, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29.09.2011 № 1126;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 17.05.2013 № 559 «Щодо підключення професійно-технічних навчальних закладів до Єдиної бази»;
- Положення про ступеневу професійно-технічну освіту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.06.1996 р. № 956;
- Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1117;
- Типових правил прийому до професійно-технічних навчальних закладів України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 14.05.2013 № 499;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 17.06.2013 № 770 «Про координацію заходів щодо здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю навчальних закладів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.08.2013 р. за №1348/23880;
- Порядку надання пільгового проїзду студентам вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації та учням професійно-технічних навчальних закладів у міському й приміському пасажирському транспорті та міжміському автомобільному і залізничному транспорті територією України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.1999 р. № 541 (зі змінами).

Порядок внесення в Єдину базу повних та достовірних відомостей і даних щодо контингенту учнів ПТНЗ детально регламентовано Інструкцією щодо внесення до Єдиної державної електронної бази з питань освіти контингенту професійно-технічних навчальних закладів, розміщеною на сайті Розпорядника Єдиної бази за адресою: <http://www.inforesurs.gov.ua/instr-ptnz.html>

Облік учнів ПТНЗ у Єдиній базі ведеться навчальним закладом на постійній основі: від зарахування до закінчення навчання (з видачею документа про освіту).

Подібні заходи завжди означають встановлення більш жорсткого контролю за рухом контингенту учнів і студентів в цілому по державі, блокують порушення і посилюють контроль за ефективним використанням коштів пов'язаних з утриманням контингенту. Не дивно що у деяких ПТНЗ виникають проблеми з введенням в Єдину базу знов прийнятого контингенту учнів.

Радимо для усунення непорозумінь в роботі цієї програми:

- Ретельно ознайомитись з **Інструкцією щодо внесення до Єдиної державної електронної бази з питань освіти контингенту професійно-технічних навчальних закладів**, розміщеною на сайті розпорядника Єдиної бази за електронною адресою: <http://www.inforesurs.gov.ua/instr-ptnz.html>
- Для роботи з програмним комплексом призначити людину, що має відповідний фаховий рівень, добре вивчила інструкцію для WEB-клієнтів і буде відповідально відноситись до роботи з цією програмою.

ЗАХОДИ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ КОНТИНГЕНТУ УЧНІВ

1. Планування роботи по вивченню причин відсіву контингенту учнів.

Роботу з вивчення причин відсіву контингенту, організації профілактичних заходів з упередження відсіву треба планувати на постійній основі. План роботи навчального закладу на навчальний рік повинен містити розділи стосовно вивчення і своєчасного реагування на втрати контингенту учнів з періодичністю не рідше одного разу в квартал. Встановлення таких термінів пов'язано зі звітністю, яку заклад здає стосовно контингенту учнів.

З метою підвищення відповідальності педпрацівників ПТНЗ за роботу з контингентом учнів радимо:

- Внести до річного плану роботи закладу і щорічно заслуховувати на засідання педагогічної ради ПТНЗ стан роботи з контингентом учнів з ретельним розглядом причин відрахування учнів;

- По підсумкам роботи педагогічної ради з цього питання видавати наказ з аналізом причин відсіву контингенту учнів та з визначенням завдань з цього питання;

- Запланувати щоквартальне заслуховування стану роботи зі збереження контингенту учнів(по матеріалам щоквартальних звітів) на нарадах при директорі ПТНЗ;

- Преміювання працівників ПТНЗ здійснювати з урахуванням причин відсіву контингенту учнів по кожній навчальній групі;

- Для підвищення якості роботи з контингентом учнів приділити особливу увагу плануванню роботи з вивчення знов прийнятого контингенту учнів.

2. Контроль за навчально-виробничим процесом в ПТНЗ

Згідно вимог ст. 27 Закону України «Про професійно-технічну освіту» та останнього абзацу пункту 3.12 «Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах», затвердженого наказом МОН України від 30.05.2006 № 419, відвідування занять учнями ПТНЗ є **обов'язковим**.

Міністерство освіти і науки України не випадково наголосило на обов'язковості відвідування занять. Учні, які схильні до пропусків занять, частіше всього і складають групу ризику, що в подальшому буде відраховано з навчального закладу. Тому однією з цілей контролю за навчально-виробничим процесом є контроль за відвідуванням занять учнів. Досвід роботи навчальних закладів України і ПТНЗ нашої області свідчить про те що нехтувати цими питаннями не можна.

З метою покращення відвідування занять учнями рекомендуємо:

- забезпечити щоденний контроль за відвідуванням занять учнями, 2 рази на день на початку і наприкінці занять;

- забезпечити включення в порядок денний оперативних нарад при директорі ПТНЗ питань відвідування занять учнями як таких, що вимагають постійного вивчення і реагування;
- вказати в правилах внутрішнього розпорядку професійно-технічного навчального закладу з обов'язковим посиланням на статтю 27 закону України «Про професійно-технічну освіту», що пропуски занять відносяться до порушень навчальної дисципліни;
- забезпечити розміщення правил внутрішнього розпорядку в місці доступному для ознайомлення всіма учнями ПТНЗ;
- для ведення профілактичної роботи вивчити знов прийнятий контингент, виділити та віднести до особливих груп ризику учнів, які мають схильність до пропусків занять.
- покращити інформування батьків учнів, чи осіб що їх замінюють про пропуски занять дітьми.

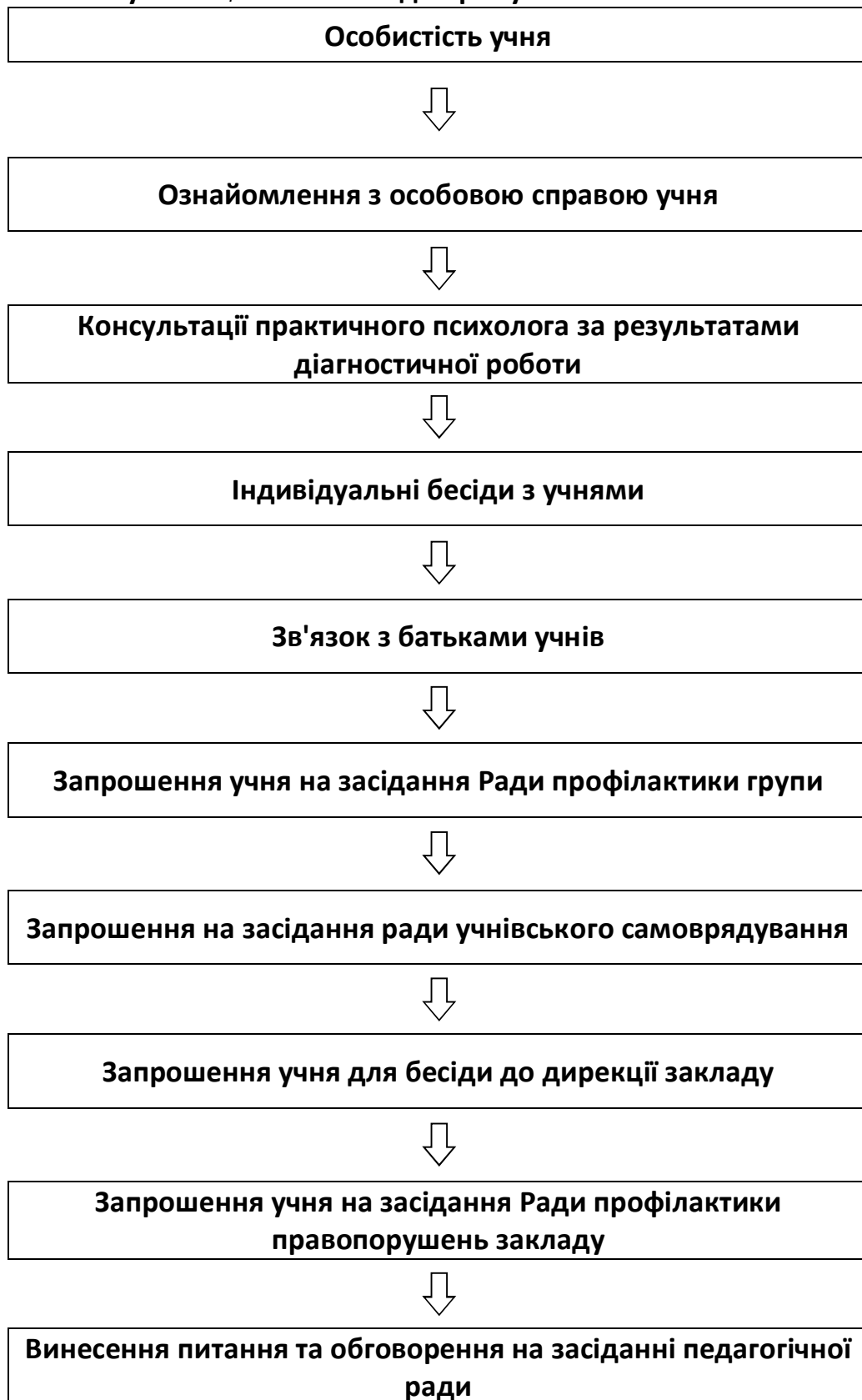
3. Заходи реагування на пропуски занять учнями

Факти невідвідування занять учнями без поважних причин повинні бути предметом неухильного реагування з боку адміністрації навчального закладу. Для роботи з учнями, що мають схильність до пропусків занять, треба використовувати можливості ради профілактики, штабів по боротьбі з прогульниками, батьківській ради закладу. Ці органи можуть значно підвищити відповідальність і вмотивованість учнів до відвідування занять. Слід зазначити, що зловживати цими органами неможна, тому що це буде знижувати ефективність їх застосування. Дієвими заходами з профілактики пропусків занять є заслуховування прогульників на училищних лінійках перед початком занять.

Досвід організації роботи по упередженню пропусків занять свідчить, що ефективним заходом щодо профілактики пропусків занять є залучення до цієї роботи органів учнівського самоврядування ПТНЗ.

Рекомендуємо застосувати наступний алгоритм індивідуальної роботи з учнями що схильні до пропусків занять:

Система організації індивідуальної виховної роботи з учнями, схильними до пропусків занять

4. Заходи щодо підвищення якості нового контингенту учнів

На відсів контингенту учнів впливає і якість роботи педагогічного колективу з профорієнтації серед учнів шкіл, їх батьків. Історично склалось, що ПТНЗ мають характеристику інституцій, де навчаються менш мотивовані учні з низькими навчальними досягненнями. Саме серед такої категорії учнів шкіл проводять профорієнтаційну роботу працівники ПТНЗ. Роз'яснювальну роботу з висвітленням можливостей отримати в ПТНЗ потрібну економіці держави і регіону робітничу професію, необхідно пов'язати з можливістю після закінчення ПТНЗ продовжувати навчання в ВНЗ. Якщо робота по профорієнтації проведена ефективно, то до навчального закладу прийдуть більш мотивовані учні у яких є зацікавленість навчатися саме в цьому навчальному закладі, вони будуть націлені на набуття тій професії з якої навчаються.

Для посилення роботи з профорієнтації рекомендуємо:

- для підвищення рівня інформаційно-профорієнтаційній роботи з метою поширення інформації про заклад забезпечити залучення своїх учнів, випускників ПТНЗ минулих років для ведення профорієнтаційній роботи;
- для поширення інформації про заклад забезпечити використання можливостей батьків і навіть дідусів і бабусь учнів;
- забезпечити можливість отримати інформацію про ПТНЗ через його сайт;
- дотримуватися вимог до стану здоров'я учнів з набуття тієї чи іншої професії
- взяти до уваги, що дослідження відрахування учнів на різних етапах навчання вказують на великий ризик відрахування учнів на першому році навчання, що на нашу думку пов'язано з процесом адаптації колишніх учнів шкіл в ПТНЗ;

Навчально-методичний центр профтехосвіти наголошує на необхідності ретельно проаналізувати стан діяльності навчального закладу і визначити всі фактори, що впливають на стан роботи щодо збереження контингенту для запобігання відсіву учнів без поважних причин.